

BELEIDSKADER TERUGPLAATSING SBO/SO - BAO

Datum: januari 2018

Inleiding

Bij elke overstap van een leerling van de ene school naar een andere school is er specifieke aandacht nodig voor het welbevinden van de leerling en de zorg voor doorlopende leerlijnen. De overstap naar een andere school is voor een leerling altijd een kwetsbaar moment. Dit geldt zeker voor de overstap vanuit een sbo/so school naar een basisschool of een so naar een sbo school. Deze beleidsnotitie beschrijft de uitgangspunten en procedure bij deze overstap voor het samenwerkingsverband PO Zaanstreek.

Het uitgangspunt voor de terugplaatsing van sbo/so naar een basisschool is dat dit al wordt voorbereid tijdens de overstap van de basisschool naar het sbo/so. Dat betekent dat er bij deze overstap al aandacht moet zijn voor de mogelijke terugplaatsing en dat daar afspraken over moeten worden gemaakt.

We maken daarbij onderscheid tussen jonge leerlingen (t/m groep 5) en oudere leerlingen (groep 6 en hoger). Voor de eerste groep hanteren we het uitgangspunt, dat de overstap van de basisschool naar het sbo/so altijd tijdelijk is, *tenzij* het leerlingen betreft, voor wie gezien hun ondersteuningsbehoefte een langdurig verblijf in een gespecialiseerde onderwijsomgeving evident noodzakelijk is.

Voor de oudere groep geldt het uitgangspunt andersom. Voor deze groep gaan we er voor de komende tijd van uit, dat de overstap naar het sbo/so tot het eind van hun basisschoolleeftijd geldt, *tenzij* blijkt dat dat een oudere leerling toch teruggeplaatst kan worden.

Deze uitgangspunten betekenen, dat al tijdens de TLV-procedure de terugplaatsingsmogelijkheid standaard meegenomen wordt. Ook dat bij de instroom in de sbo/so-school dit perspectief met alle betrokkenen besproken wordt. Vanaf de start in een sbo of so school blijft bij jongere leerlingen de terugplaatsing naar de basisschool een terugkerend thema en een blijvende focus. Als de plaatsing in sbo/so niet op terugplaatsing is gericht, moet dit, in ieder geval bij de jonge leerlingen, helder beargumenteerd worden.

Bij alle betrokkenen vraagt dit om een andere houding. Terugplaatsingen komen tot nu uiterst zeldzaam voor. Het is kan niet alleen een activiteit van de sbo/so school zijn. Het gaat alleen werken als schoolbesturen, basisscholen, sbo/so scholen en ouders zich samen werkelijk in gaan zetten om van plaatsing in het sbo/so een tijdelijke gebeurtenis te maken. De schoolbesturen worden hier genoemd, omdat zij formeel de zorgplicht uitoefenen en ook formeel over doorzettingsmacht beschikken bij de beslissing over plaatsing van leerlingen.

De hier verder uitgewerkte procedure beschrijft hoe we in de praktijk het terugplaatsingsbeleid uitvoeren.

1. In het ontwikkelperspectiefplan (OPP) van de basisschool, dat onderdeel is van het schooldossier waarover de TLV-deskundigen van het samenwerkingsverband (SWV) adviseren, wordt het terugkeerperspectief opgenomen. De mogelijke terugkeer kan, afhankelijk van de situatie, naar de basisschool van herkomst zijn of naar het basisonderwijs in het algemeen. Dit perspectief op terugkeer is een onderwerp van bespreking tijdens het TLV-gesprek. De ouders en de school zullen zich bewust zijn van het feit dat het SWV dit aan het eind van de afgegeven TLV-periode

opnieuw aan de orde zal stellen. Er worden concrete afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat dit terugkeerperspectief reëel zal blijven tijdens het verblijf in het sbo of so.

- In deze fase van de procedure kan geconstateerd worden dat terugplaatsing naar de school van herkomst niet reëel is. In samenwerking met ouders, school van herkomst en de betrokken bestuurscoördinator wordt dan een alternatieve basisschool gezocht, waar de terugplaatsing zal plaatsvinden. Hierin heeft de bestuurscoördinator de regie.
2. Wanneer voor een leerling een TLV is afgegeven, volgt een plaatsing in een school voor sbo of so. De school van herkomst draagt het Groeidocument/OPP met het schooldossier en TLV-toekenningsbrief over aan de sbo/so-school. De verwijzende- en ontvangende school zorgen samen met ouders voor een 'warme overdracht': een gesprek waarin ook het terugplaatsingsperspectief wordt besproken.
Indien de school van herkomst niet als school voor terugplaatsing in beeld is, zal er gezocht moeten worden naar een andere passende school.
De sbo/so-school stelt binnen zes weken na plaatsing het OPP bij, met vermelding van de afspraken over de terugplaatsing naar de basisschool (verwachte termijn en criteria waaraan voldaan moet worden). De termijn is gebaseerd op de duur waarvoor de TLV is afgegeven. De ouders en de school van terugplaatsing zijn hier uiteraard in meegenomen.
 3. Het kan op enig moment voorkomen dat bij het bijstellen van het OPP de afspraken over terugplaatsing wijzigen. Het doel van terugplaatsing op grond van een periodieke OPP-evaluatie kan minder waarschijnlijk worden of op langere termijn worden geschoven. De sbo/so-school meldt dat dan aan het SWV (i.c. de betrokken bestuurscoördinator). Het SWV kan dan besluiten om daarover met de partijen in overleg te treden. Hiervoor ligt het initiatief bij het SWV.
 4. De sbo/so-scholen evalueren hun leerlingen ten minste tweemaal per schooljaar samen met de intern begeleider van de school waarnaar teruggeplaatst gaat worden. Op een gegeven moment kan betrokkenheid van de toekomstige leraar van belang zijn. Van de school waarnaar teruggeplaatst gaat worden, wordt verwacht dat deze zelf actief betrokken is in het contact houden met de sbo/so-school. Bij haperingen in dit contact schakelen partijen zo nodig de betrokken bestuurscoördinator in.
 5. De basisscholen werken mee aan plaatsing van leerlingen op drie vaste momenten: in augustus, januari of april. Evaluatie in verband met het aflopen van de TLV-termijn, en met het oog op terugplaatsing, vindt daarom bij voorkeur plaats in februari/maart met het oog op het nieuwe schooljaar. De concrete datum van terugplaatsing komt tot stand in overleg tussen scholen en ouders, rekening houdend met natuurlijke instroommomenten, feestdagen, vakanties, etc.
 6. Bij de terugplaatsing is sprake van maatwerk en begeleiding. Het ondersteuningsteam van de basisschool en de retourbegeleider werken samen met de sbo/so-school die terugplaatst. De kans van slagen op terugplaatsing wordt aanmerkelijk vergroot als de basisschool vrijwel vanaf de vertrekdatum van de leerling wordt voorbereid op de terugkeer van de leerling. Het uitgangspunt is dan dat de school/leraar ook iets moet veranderen om ervoor te zorgen dat de leerling bij terugkeer in een aan hem/haar aangepaste omgeving terugkeert. Daarom zal de retourbegeleider al in een pril stadium de mogelijke aanpassingen in de 'ontvangende' school moeten bespreken, in gesprekken met de leraar en intern begeleider, bespreking in het ondersteuningsteam, klassenobservaties, coaching van leerkracht, etc.

In eerste instantie, bij de voorbereiding van de terugplaatsing, heeft de intern begeleider van de sbo/so-school de regie. De intern begeleider van de ontvangende school neemt op een afgesproken moment de regie over, omdat de school ook de zorgplicht overneemt. Voordat de terugplaatsing een feit is, is er door betrokken partijen een plan opgesteld, waarin de afspraken over nazorg, opvang, (onderwijs)begeleiding en een eventuele overgangperiode staan beschreven.¹

- Nadat de leerling is ingestroomd in een basisschool, wordt de leerling nog een jaar lang door de retourbegeleider van de sbo/so-school gevolgd. In de eerste drie maanden is hierbij sprake van coaching en begeleiding van de leraar van de basisschool.
 - De basisschool stelt het arrangement op, dat beschrijft hoe de opvang en begeleiding van de leerling wordt uitgevoerd. De school maakt hierbij zo nodig gebruik van de middelen voor passend onderwijs, conform de procedures en bekostigingssystematiek die binnen het bestuur geldt.
7. Een belangrijk formele en praktische overweging is de bestuurlijke zorgplicht en de daaraan verbonden doorzettingsmacht ten aanzien van plaatsing. Als het goed is, is de school van herkomst ook de school waar de leerling naar terugkeert. Zijn hiervoor bij de leerling, ouders of de school zelf ernstige hindernissen die dit minder raadzaam maken, dan kan, in overleg en naar keuze van de ouders, een andere school benaderd worden. Hoe dit ook zij, het is altijd van belang dat het schoolbestuur van de school betrokken is, om de verantwoordelijkheid voor de terugplaatsing te nemen. Als bij terugplaatsing een school gezocht moet worden bij een ander bestuur dan waar de sbo of so bij hoort, dan wordt dit bestuur hier altijd bij betrokken. Het is formeel niet aan de retourbegeleider of de IB-er of directeur van het sbo/so om een school te zoeken, maar aan het bestuur om een school toe te wijzen. Dit kan in de praktijk de bestuurscoördinator of een andere medewerker zijn die daartoe door het bestuur is gemandateerd, maar het is altijd het schoolbestuur die een schoolkeuze bevestigt en de verantwoordelijkheid neemt. Het kan ook de rol zijn van het schoolbestuur doorzettingsmacht in te zetten, om terugplaatsing mogelijk te maken, als dit vast dreigt te lopen op de weigering van een basisschool.

Samenvattend

1. Terugplaatsing wordt altijd afgesproken bij jonge leerlingen (t/m groep 5), tenzij bij de TLV-bepaling al duidelijk is dat dit geen reëel perspectief is. Voor oudere leerlingen (groep 6 en hoger) wordt terugplaatsing niet standaard afgesproken, maar wordt de mogelijkheid wel altijd op gehouden.
2. De eerste afspraken over terugplaatsing worden gemaakt bij de TLV-aanvraag en -toekenning. Voordat plaatsing in het sbo/so een feit is, is de school waarnaar teruggeplaatst gaat worden, voor zover mogelijk, bekend en betrokken. Ouders worden in het gehele proces meegenomen.
3. Tijdens het verblijf in het sbo/so blijft er aandacht voor het perspectief op terugplaatsing. De basisschool waarnaar wordt teruggeplaatst is betrokken bij de OPP-evaluatiemomenten. Er is al snel contact tussen retourbegeleider en beoogde basisschool over mogelijke en nodige aanpassingen in de school om succesvolle terugplaatsing mogelijk te maken.
4. Het schoolbestuur is altijd betrokken bij de terugplaatsing en neemt verantwoordelijkheid voor de schoolkeuze. Als er sprake zou moeten zijn van een bestuurswisseling bij terugplaatsing, dan

¹ De sbo/so scholen beschikken over een format voor een dergelijk plan.

wijst het schoolbestuur formeel de school van terugplaatsing aan. De betreffende bestuurscoördinator (of een andere daartoe gemandateerde medewerker) regelt dit.

5. De betrokken scholen stellen in overleg met ouders een plan op voor de terugplaatsing. De interne begeleiders van beide scholen en de retourbegeleider zijn hierbij betrokken. De bestuurscoördinator blijft op de hoogte.

NB. Bovenstaande beleidsmaatregelen vragen een voortdurende extra inzet, met name bij het sbo en so vanwege de retourbegeleiding en de nazorg die de scholen moeten leveren. Hierover zijn nadere afspraken voor bekostiging daarvoor nodig.

Voor de basisscholen is er ook sprake van meerkosten door de extra ondersteuning die bij terugplaatsing nodig is, maar daarvoor ontvangen zij al passend onderwijs middelen of kunnen zij met het aanvragen van een arrangement (OOA) een beroep op deze middelen doen. Bovendien neemt het budget voor deze middelen toe, naar mate het terugplaatsingsbeleid succesvol is.